

Per què Mas i Baños no s'entenen

EL DESENCONTRE ENTRE JUNTS PEL SÍ I LA CUP TÉ UN REREFONS CIRCUMSTANCIAL, PERÒ TAMBÉ RAONS IDEOLÒGIQUES QUE PODEM REMUNTAR FINS A LES ARRELS DEL LIBERALISME I DEL MARXISME

Hi ha una data clau per entendre les raons que impe- deixen una entesa real entre Mas i Baños, i no té res a veure amb el 27 de setembre de 2015 sinó amb algun dia inconcret de l'any 1848, fa més d'un segle i mig. Quan parlo de "Mas i Baños" no em refereixo a aquestes dues persones concretes, òbviament, sinó a allò que representen des d'una perspectiva ideològica. I què va passar el 1848? Els diferents aixecaments armats organitzats, manifestacions o simples aldarulls espontanis que es van produir amb poques setmanes de diferència en llocs molt diferents d'Europa, van marcar profundament l'esperit de l'època i, més concretament, el del liberalisme. D'alguna manera, el que es decidia l'any 1848 no era només la liquidació definitiva de l'*Ancien Régime* sinó també la manera com calia gestionar el món posterior a aquest. Les seves característiques eren encara ben incertes. El *Manifest comunista* de Marx i Engels es publica tot just aquell any en alemany, i a partir del 1850 és traduït a la majoria de llengües d'Europa. Però no és l'únic llibre important que es va publicar llavors. L'any 1848, John Stuart Mill treu els *Principis d'economia política*. Per a ell constituïa una obra fonamental, i de fet la va revisar amb molta cura fins a la seva setena edició, publicada ja el 1871. La manera com Mill tracta en aquest llibre el tema de la propietat privada, i la manera com la tracten Marx i Engels al *Manifest comunista* resulten, en aparença, irreconciliables. Es tracta de dos universos mentals diferents, d'un conjunt d'axiomes d'impossible encaix. No cal ni dir que el senyor Antonio Baños participa d'un d'aquells dos universos paral·lels, i el senyor Artur Mas de l'altre.

Aquella coincidència en el temps, amb el rerefons d'una Europa incendi-

FERRAN SÁEZ MATEU

ada per revolucions efímeres però també molt virulentes, marcà una bifurcació que fins i tot ara, a començaments del segle XXI, encara no està resolta, com podem veure aquests dies a casa nostra. L'any 1848, i més endavant, Marx i Engels proposen un model de societat basada en l'abolició de la propietat privada i del lliure comerç, l'omnipresència de l'Estat i la desconfiança cap a la democràcia representativa, que titllaran despectivament de "burguesa" (l'escolàstica marxista posterior l'anomenà, amb igual menyspreu, "formal"). A *Sobre la llibertat* Mill diu: quan l'Estat es basa en una veritat absoluta, sigui del tipus que sigui, l'exercici de la llibertat esdevé per força problemàtic. La figura del dogma va sempre aparellada a la figura del dissi-

dent, de l'herètic, del proscrit, etc. Arribats a aquest punt sembla com si entre el liberalisme polític fundacional i una certa mentalitat llibertària que està present en una formació com la CUP hi pugui haver un punt d'intersecció, un espai comú. És així? Abans de respondre, tornem a l'any 1848.

Als *Principis d'economia política*, John Stuart Mill defensava una cosa molt semblant a allò que avui anomenaríem Renda Bàsica Universal. Per descomptat, el comunisme de Marx i Engels és més conegut que aquesta proposta de Mill, que tampoc no va prosperar; però convé no oblidar quina fou la naturalesa exacta del liberalisme fundacional. En aquell moment, entre aquest primer liberalisme i el comunisme acabat de formular, hi havia una distància potser menor de la que hi ha avui entre els seus equivalents polítics actuals, siguin liberals de Convergència o marxistes de la CUP. Immediatament abans de l'any 1848, doncs, era possible una confluència mínima, però real, entre el que representava el comunisme de Marx i el que defensava el liberalisme de Mill? Molt probablement, sí. Però resulta que l'esclat de les revolucions del 48 va generar un abisme profund, impossible de superar. La idea de lluita de classes era inassumible des de la perspectiva de Mill, com també ho era la idea de propietat privada des de la de Marx i Engels. Però aquesta és només la cara superficial del desencontre. L'any 1848 el comunisme aspirava a una societat *perfecta*, mentre que el liberalisme només pretenia una societat *millor*. Això no ha canviat gaire. Hi ha una certa esquerra que vol la Lluna, i ho diu obertament, i un cert liberalisme potser massa terrestre. Enmig, l'espai sideral.

Escriptor i professor a la URL